

Edward Davey

britský ministr energetiky

Petr Lukáš, Nikita Poljakov
autori@economia.cz

Velká Británie jako první v Evropě přišla již v roce 2008 s klimatickým zákonem a v minulém roce i s velkou reformou ostrovní energetiky. Plánuje rozsáhlou výstavbu jaderných elektráren, omezenou podporu obnovitelných zdrojů, záruky pro plynové elektrárny a postupný konec uhelných zdrojů. „Jako jediná si uvědomujeme realitu toho, co znamená snížit emise skleníkových plynů,“ říká v exkluzivním rozhovoru pro Hospodářské noviny britský ministr pro energii a klima Edward Davey, který vystoupil na středěním Fóru HN. Změny klimatu jsou podle něj nesporné, vědecky podpořený fakt, se kterým je nutné bojovat. „Pokud to neuděláme, řešení následků bude mnohem dražší než potřebné kroky.“

HN: Říkáte, že jste k jádru konvertoval teprve nedávno. Co jste tím myslel?

Před pár lety jsem nebyl o jádru jako o technologii úplně přesvědčený. To, co mě přesvědčilo, že ho jako zdroj energie potřebujeme, jsou změny v globálním klimatu. Uvědomil jsem si, že by v současné době bylo obrovsky nezodpovědné vyloučit z našeho energetického mixu jednu z hlavních nízkemisních technologií. Druhým problémem, který jsem s jádrem měl, byly ekonomické otázky. Velká Británie totiž jako země, která jedna z prvních stavěla jaderné elektrárny, je nyní i jako jedna z prvních odstavuje. A ty náklady jsou obrovské, dáváme na ně tři miliardy liber ročně. Jádro tak vypadá příliš drazé. Ale u plánovaných elektráren jako Hinkley Point C jsme zajistili, že v ceně jejich provozu bude i odkládaný peněz borem na jejich následnou likvidaci. Co je nutné říct, je to, že pokud nebudeme řešit klimatické problémy nyní, později to bude mnohem dražší. Musíme se proto dívat na změny klimatu jako na ekonomickou otázku.

HN: Cena za elektřinu z jádra ale v Británii bude poměrně vysoká. Na Hinkley Point garantujete fran-

Edward Davey (48)

Vystudoval filozofii a ekonomii na Jesus College v Oxfordu a následně i ekonomii na londýnské Birbeck College. Od roku 1989 pracoval jako ekonomický specialista pro Liberální demokratickou stranu. Do Dolní sněmovny britského parlamentu byl zvolen v roce 1997. Několik let působil jako stínový ministr strany, například pro vzdělávání či obchod. Po vzniku konzervativně-liberální koalice v roce 2010 se stal tajemníkem ministerstva obchodu a inovací. Od října 2012 zastává funkci ministra energetiky a klimatu.

BEZ JÁDRA TO NEJDE

BRITÁNIE JE SPOLU S ČESKOU REPUBLIKOU JEDNÍM Z NEJVĚTŠÍCH ZASTÁNCŮ JADERNÉ ENERGETIKY V EU. PLÁNUJE VYSTAVĚT NOVÉ REAKTORY O VÝKONU AŽ 16 GW. PODLE BRITSKÉHO MINISTRA ENERGETIKY JE JÁDRO DŮLEŽITÝM ČLÁNKEM BOJE S GLOBÁLNÍM OTEPLOVÁNÍM.

couzské EDF, která jí má stavět a provozovat, cenu za vyrobenou megawatthodinu 92,5 libry. Tedy dvojnásobek oproti ceně na trhu. Je jádro tedy opravdu tak ekonomické?

Musím vás opravit, ta cena bude 89,5 libry. Tedy v případě, že bude EDF stavět reaktory i na elektrárně Sizewell C. Ale máte pravdu, že je to vyšší cena, než jakou dnes vidíme na trzích. Pokud ale hovoříte o ceně, musíte vzít v potaz i položky, které dnes v tržní ceně započítány nejsou. Tedy hlavně cenu emisí oxidu uhličitého. Pokud byste do ceny elektřiny z uhelných či plynových elektráren započítal cenu uhlíku, dostanete se na ceny srovnatelné s jadernými zdroji. A když srovnáte jádro s nejlépejšími velkými obnovitelnými zdroji – v případě Velké Británie jsou to nyní pozemní větrné elektrárny –, tak ty ceny jsou podobné. Mým cílem tak bylo nastavit cenu, která zaručí budoucí likvidaci nyní postavených elektráren a jež bude při započítání ceny uhlíku srovnatelná s ostatními zdroji.

HN: Nicméně evropský systém obchodování s povolenkami (EU ETS) v oceňování emisí CO₂ selhává. Ceny se pohybují dlouhodobě pod 10 eurů za tunu CO₂. Není plán na reformu energetiky, která počítá s cenami mnohem vyššími, přece jen příliš riskantní?

Plánovaná jaderná elektrárna Hinkley Point ale nezačne vyrábět před rokem 2023. A nebude dostávat žádné peníze do roku 2023. Nemůžete se tedy dívat na ceny emisí dnes, musíte se dívat na ceny, jaké mohou být za deset let. Můžete namítnout, že ceny za deset let se těžko odhadují, a máte pravdu, že nevíme, kolik bude vypouštění uhlíku stát. Ale vím, kolik by stát mělo a kam se ceny pokusí posunout plánované reformy.

HN: Evropským parlamentem ale jen tak tak prošel backloading, který měl ceny povolenek zvýšit jen mírně, a přesto narazil na tvrdý odpor. Je v této situaci jakákoliv větší změna realizovatelná?

Ta změna je nutná. Pokud chceme efektivně bojovat se změnami klimatu, tak musí trh s povolenkami fungovat. To je jediný nástroj, který může efektivně nastartovat tolik potřebné investice. Naopak v Evropě bylo mnoho lidí, kteří kritizovali backloading proto, že nebyl dostatečně razantní. Když dnes mluvíme s evropskými ministry, cítím pro nutnou reformu mnohem větší podporu. Výrazně se změnila hlavně s novou koalicí v Německu, kdy stál proti reformám bývalý německý ministr průmyslu. Když všechny tyto aspekty sečtete, myslím, že má očekávání vyšších cen povolenek nejsou daleko od pravdy.

HN: Už při vyjednávání o emisních povolenkách se v Evropě střetly různé koncepce jednotlivých států. Některé chtěly zelenou energetiku, jiné chránit svůj průmysl. Nyní se tyto státy pokouší dohodnout na nových klimatických cílech pro rok 2030. Jak to vypadá? Naše pozice je jasná od počátku vyjednávání. Chceme pouze jeden ambiciózní cíl na redukci vypouštěných skleníkových plynů a chceme reformu trhu s povolenkami. To je naše základní pozice. Nechceme cíle energetické efektivity ani cíle na podíl obnovitelných zdrojů. Pracujeme s mnoha členskými státy v takzvané Green Growth Group, které se účastní například Francouzi, Španělé, Italové, celkem 15 států. A ti již podepsali prohlášení, které ukazuje, že většina států je v tomto s námi zajedno. Visegrádská skupina, které je Česko členem, není v této otázce jednotná, ale při jednání s českými kolegy vidím mnoho styčných bodů. Není žádným tajemstvím, že největší překážkou celého klimatického návrhu je Polsko. S jejich vysokou závislostí na uhlí té pozici rozumím. Ale zároveň tvrdím, že svůj energetický mix budou muset měnit tak jako tak. Cestou je jak jádro, tak větší energetická efektivita. Problémem je, že Poláci chtějí postavit další uhelné elektrárny. A to je pro evropské cíle velký problém. Otázkou nyní zůstává, jestli jsme schopni Polsko

Foto: HN – Libor Fojtík

navrhnout alternativu, balíček možných řešení, a to i včetně „čistého uhlí“, například formou skladování vypouštěného CO₂.

HN: Jsou pro vás akceptovatelné národní cíle stanovené EU na podíl obnovitelných zdrojů v roce 2030?

Musíme si jasně říct, jaký je mezi těmito dvěma cíli rozdíl. Zatímco cíle na snížení emisí mají být závazné pro jednotlivé státy, návrh na 27procentní podíl obnovitelných zdrojů platí pro celou Evropskou unii, a ne, a tím myslím velmi silně ne, pro jednotlivé členy. Na to bychom nikdy, ale opravdu nikdy nepřistoupili. Česká republika a Velká Británie jsou si v tomto postoji velmi blízké. A musíme spolupracovat na tom, aby se to nestalo ani nikdy v budoucnosti.

HN: Je možné dosáhnout klimatických cílů bez ohrožení průmyslu?

Určité je to dosažitelné, i když se mohou reformy dotknout některých sektorů více než jiných. Musíme se zaměřit na výzkum a inovace, které energeticky náročnému sektoru pomohou. Ale pravda je taková, že konkurenční výzva, které evropský průmysl nyní čelí, velmi často pochází spíše ze Spojených států než z Číny, jak se stále opakuje. Výhoda amerického průmyslu pochází spíše z levného břidličného plynu než z toho, že musí evropský průmysl platit náklady na boj s klimatickými změnami.

HN: Ve Velké Británii jste jako první zavedli uhlíkovou daň, proti které se zvedla vlna odporu.

Ano, ale to, proč jsou některé firmy proti daní, je fakt, že je to jednostranné britské řešení. Volají spíše po reformě evropského systému povolenek. Nepletme si to tak s tím, že jsou proti nízkemisní energetice jako takové.

HN: Jak jsou u vás vnímány vysoké ceny elektřiny kvůli obnovitelným zdrojům? A jak podpora jádra?

Musíme si uvědomit, že drtivá většina společnosti energetickou politiku příliš neseleduje nebo jí do detailů nerozumí. Hlavními politickými tématy jsou do-

pady na účty lidí. A myslím, že řešením je energetická efektivita. Ať už na poli investic do izolací domů, úrovně standardů u různých přístrojů či chytrých měřičů. Důležitá je i lepší soutěž na trhu dodavatelů energií. Je tu mnoho možností, které se snažíme zrealizovat. Jsou to ale řešení na úrovni Velké Británie, ne EU.

HN: Nejde britská reforma proti Evropské unii a jejímu společnému energetickému trhu?

Naopak. Jen říkáme, že nejdůležitějším aspektem společných jednání a připravované dohody má být neutralita jednotlivých technologií. Nechme složení energetického mixu na jednotlivých státech. V tomto jsme velmi evropski.

HN: Měl jsem na mysli spíše otázku trhu. Evropská unie vyjednávala, jak bude trh vypadat dál, jak se bude omezovat uhlík, co s kapacitními platbami či jádrem. Vy jste ale nastoupili a vše zavedli bez kolegů. Nejsou minimálně vaše kapacitní platby, kdy se namísto dodané elektřiny platí za rezervovaný výkon, silně protitřížní?

Ne, nejsou. Jsou běžné například v Severní Americe, i ve Velké Británii jsme je po privatizaci měli zavedené. Není to nic nového. Je pravda, že jejich propojení s jednotným energetickým trhem bude těžké. Musíte si ale uvědomit, co se děje při přechodu na nízkemisní energetiku. Pokud budete podporovat nízkemisní jádra a obnovitelné zdroje, které mají velmi nízké až nulové provozní náklady, omezujete prostor pro další elektrárny. Ale například plynové elektrárny v určité míře stále potřebujeme, pokud chceme mít za 20 či 30 let čím sítvit.

HN: Berete to tedy tak, že Británie vlastně jako první dělá kroky, ke kterým budou muset přistoupit všichni ostatní?

To, proč je Velká Británie v čele pomyslného pelotonu, je, myslím, fakt, že si jako jediní uvědomujeme realitu toho, co znamená snižovat emise skleníkových plynů. A to, jak svých cílů dosáhnout na společném trhu. Tento trh nebyl navržen pro boj za ochranu klimatu. A musí se tedy vyvinout, aby byl i nadále funkční.

HN: A bude možné vůbec mluvit o trhu? Vy budete mít podporu pro obnovitelné zdroje, garantované ceny pro jaderné elektrárny a kapacitní platby pro plynové elektrárny. Jediný zdroj bez záruk budou uhelné zdroje, kterých se pomalu chcete zbavit. Kde je místo pro trh?

Ale jak jsem se snažil vysvětlit, my se pokoušíme vytvořit první nízkemisní trh na světě. A to nejde najednou. Nízkemisní zdroje, hlavně obnovitelné zdroje, se musí postupně zlevňovat. Takže přesun na nový trh zabere čas. Ve Velké Británii nyní máme jakýsi trh, jenž je ale souběžně omezen podporou obnovitelných zdrojů nebo plánovanými garantovanými cenami pro jaderné elektrárny, které by se na trhu jinak neuchytily. Existuje zde nyní neohra- baný a těžko předvídatelný systém různých regulací a intervencí. I proto jsme po třech letech analýz přišli s novým plánem a z trhu s neohra- banou regulací se chceme posunout po roce 2020 k čistému, nízkemisnímu trhu s elektrinou. Je to intelektuální výzva, ale ta ke klimatické změně patří.

HN: Co cesta Německa, které vsadilo jen na obnovitelné zdroje?

Každý stát by měl mít možnost vybrat si svoji cestu. Ale myslím si, že pokud ze svých plánů vynecháte jednu z nízkemisních technologií, u Německa je to jádro, tak budete platit vyšší cenu. A my se snažíme vytvořit trh, kde spolu budou technologie soutěžit. Takže jsem přesvědčený, že naše řešení bude za deset let o dost levnější a více soutěživé než to německé. Opět tak říkám, že technologická neutralita je to, co potřebujeme. Spolu s energetickými cíli pro rok 2030 navíc potřebujeme i energetický bezpečnostní balíček. Dohromady totiž podle mého názoru pomohou evropské konkurenceschopnosti. Pokud budeme mít jeden společný trh a omezíme vypouštění emisí, pokud investujeme do rozvoje a výzkumu, pokud rozjedeme těžbu břidličného plynu, pokud budeme mít obchodní dohodu se Spojenými státy – pak s takovým kompletním balíčkem řešení se můžeme postavit opravdovým strategickým výzvám, jakou pro evropský průmysl nyní představuje například břidličný plyn v Americe. Navíc podle mě můžeme v roce 2015 na klimatické konferenci OSN v Paříži dosáhnout globální dohody o ochraně klimatu.

HN: Je taková dohoda vůbec možná? V ochraně klimatu byla EU vždy jistým osamoceným jezdcem, který toho z globálního pohledu příliš nezmůže.

Veřím, že v roce 2015 opravdovou dohodu dosáhneme, protože na straně USA i Číny vidím velké posuny ve vnímání globálního oteplování. Pro Obamovu administrativu je to velké téma a vnímání se mění i v Číně. Čínská města často začínají řešit protesty kvůli toxickým řekám, jedovatému vzduchu a tak dále. Bylo to často zmiňované téma i před dvěma lety při změně čínského vedení.

HN: Zmiňoval jste i energetický bezpečnostní balíček. Ten především představila Evropská komise. Co řeší?

Vidíme, že EU je velmi závislá na dovozu fosilních paliv. A i kdybychom neměli současnou krizi na Krymu a Ukrajině, předpovědi ukazují, že naše dovozy budou růst do alarmujících čísel, což bude mít negativní dopady na naši obchodní bilanci i ekonomiku. Podobně se musíme dívat i na těžbu břidličného plynu ve Spojených státech. To je opravdová výzva pro evropský průmysl. Existují přitom technologie, které mohou přinést velké úspory ve spotřebě energií. A to by měla být naše odpověď na břidličný plyn. Jen musíme myslet mnohem kreativněji.

HN: Znamená Rusko pro Evropskou unii energetickou hrozbu?

Je tu výzva i bez Ruska. Ale ruská otázka ukázala, že naše závislost na importech nás nemusí zranit jen finančně. Pokud se totiž země, jako nyní Rusko, rozhodne dodávky používat jako nástroj politického tlaku, je tu také nebezpečí. Nemyslím si, že pro Česko existuje bezpečnostní hrozba, ale jsou v EU země, pro které současná situace nebezpečná být může.

HN: Co to znamená pro EU jako celek?

Musíme brát energetickou bezpečnost mnohem vážněji. Důležitá může být diverzifikace zdrojů. Měli bychom se podívat na možnost břidličného plynu v Evropě, na to, aby náš trh opravdu fungoval. Jednou z cest je investice do nových plynovodů, nových přenosových sítí, do LNG terminálů. Aby se tyto projekty staly rychle, potřebují podporu vlád. Evropská unie se ale rozhodla, že stanoví 241 prioritních projektů. To není výběr priorit. Z těch 241 projektů musíme vybrat ty strategické, které opravdu potřebujeme, a postavít je co nejrychleji.

HN: Co říkáte na dohodu Číny a Ruska o dodávkách plynu?

Čína může mít ze sporů na Ukrajině radost, protože díky tomu uzavřeli s Ruskem mnohem lepší dohodu na dodávky plynu, než jakou by jinak dostali. Tato dohoda může mít na Evropskou unii velký dopad a myslím si, že Evropa se nyní musí opravdu rozhodnout na společném postupu v otázkách boje s klimatem i energetické bezpečnosti. Jsou to projevované nábohy.

HN: Je reálná možnost alternativních dodávek plynu do Evropy?

Dohoda se Spojenými státy na bezcelní zóně může hrát velmi důležitou roli a doufám, že jí brzy dosáhneme. V otázce dovozu břidličného plynu z USA ale musíme být realisti. V Asii je plyn mnohem dražší než v Evropské unii a plyn z USA pravděpodobně poputuje spíše tímto směrem. Musíme se pokusit rozjet těžbu břidličného plynu v Evropě, musíme se obrátit i na blízké sousedy, například Alžírsko, a hledat i další alternativní dodávky. Tyto možnosti podle mého názoru máme k dispozici.

Romantika na Karlově mostě

„Naposledy jsem byl v Praze před deseti lety se svojí nastávající ženou a tři měsíce předtím se mi v hlavě stále honilo, jestli ji v Praze o ruku požádám, nebo ne?“, zahajoval ve středu večer energetické fórum Hospodářských novin britský ministr pro energetiku a klima Edward Davey. Nakonec se prý odhodlal až po několika měsících, ale Karlov most jejich vztahu prý určitě prospěl. Nyní představoval poměrně náročnější téma, ochranu klimatu a změnu energetiky, která je podle něj nutná. A na liberálního demokrata přednesl typicky ekologicko-klimaticky zaměřený projev. Co místní mohlo překvapit, bylo jeho jasně přihlášení se k jádru. K němu „konvertoval“ až před několika lety a bez něj to prý nepějí. Energetické fórum HN se konalo na Britském velvyslanci v Praze. Kromě ministra Daveyho se ho zúčastnila i britská velvyslankyně Jan Thompsonová, šéf vydavatelství Economia Kamil Čermák a 40 českých vlivných podnikatelů z energetiky.

Partneři projektu Fórum Hospodářských novin

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY